

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА
ЛІГА СТУДЕНТІВ АСОЦІАЦІЇ ПРАВНИКІВ УКРАЇНИ

**РЕФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ
В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 18–19 травня 2017 року)

Частина 2

Суми
Сумський державний університет
2017

- Недосконалість нормативного регулювання діяльності автомобільних організацій, які здійснюють перевезення населення;
- Недосконалість контролю за дотриманням законодавства у зазначеній сфері;
- Недосконалість системи державного управління системою автомобільного транспорту;
- Відсутнє або недостатнє фінансування державою значущих послуг автомобільного транспорту;
- Неефективність системи ліцензування суб'єктів господарювання для допуску їх на ринок транспортних послуг.

Вирішення проблем, які стосуються адміністративного процесу в Україні, тільки починається. Звичайно, на це потрібен час, як для осмислення адміністративного процесу взагалі, так і для кожного конкретного виду провадження.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про схвалення Концепції Державної цільової економічної програми розвитку автомобільного транспорту на період до 2015 року [Електронний ресурс]: Розпорядження КМУ від 03.08.2011- Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/732-2011-p>
2. Про транспорт [Електронний ресурс]: Закон України від 10.11.1994 р.- Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/232/94-вр>
3. Про автомобільний транспорт [Електронний ресурс]: Закон України від 05.04.2001 р. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2344-14>
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення [Електронний ресурс]: Редакція від 16.04.2017– Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/80731-10>
5. Пефтієв О. В. Адміністративно правові засади функціонування автомобільного транспорту: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07 / Пефтієв Олег Володимирович. – Донецьк, 2011. -198 с.

РЕАЛІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

Колісник І. О.

Студентка магістр I курсу кафедри економічної теорії, державного управління та адміністрування

Донецького національного технічного університету

Науковий керівник: Грудницький В. М.

*к.ю.н., доцент кафедри економічної теорії, державного управління та адміністрування
Донецького національного технічного університету*

Сьогодні корупція є чинником, який реально загрожує національній безпеці і конституційному ладу України. Це явище негативно впливає на різні сторони суспільного життя: економіку, політику, управління, соціальну і правову сфери, громадську свідомість, міжнародні відносини. Корумповані відносини все більше витісняють правові, етичні відносини між людьми, із аномалії поступово перетворюються у норму поведінки, тому останнім часом в Україні проводиться активна правова політика у сфері протидії корупції. Однак попри розвинену законодавчу базу України у сфері протидії корупції та націленість державної політики на її ліквідацію, корупція в країні викликає безліч нарікань. Сьогодні ми не можемо говорити про значні досягнення у сфері її подолання, корупція набула системного характеру. Вона значною мірою зумовлена неефективністю державного управління, особливостями суспільного менталітету, специфікою політичної культури, а також нерозвиненістю інститутів громадянського суспільства, покликаних контролювати діяльність органів виконавчої влади.

Дослідження проблеми корупції потребує визначення сутності цього явища та його обов'язкових складових елементів. Це можливе за умови вивчення корупції як категорії не тільки правової та юридичної, а й соціально-економічної, політичної. Завдяки такому підходу вдається визначити місце і роль корупції в соціальних процесах, а також її вплив на розвиток держави та суспільних відносин. На сьогодні немає чіткого й однозначного визначення поняття корупції. Проте з'ясування її сутності та дефініції має велике теоретичне й практичне значення. У практичній площині визначення сутності корупції, а також історичних, економічних, психологічних і соціальних передумов її існування необхідно для вироблення ефективних і дієвих механізмів протидії їй, вибору напряму формування антикорупційної політики держави.

У ст. 1 Закону України «Про запобігання корупції» корупцію визначено використання особою, зазначеною у ч. 1 статті 3 цього закону, наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття такої вигоди чи прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцянка/пропозиція чи надання неправомірної вигоди особі, зазначеній у частині першій статті 3 цього закону, або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей [1]. Це суто правове розуміння корупції, і у ньому визначено дві сторони корупційного правопорушення: той, хто дає (обіцяє), і той, хто бере (приймає обіцянку).

Зменшення рівня корупції в Україні можливе лише за умови вивчення та втілення в життя закордонного досвіду боротьби із цим вкрай негативним соціальним явищем, у

першу чергу ефективних в інших країнах політичних, правових та організаційних механізмів подолання корупції. Досвід країн щодо запобігання корупції різноманітний і залежить від правових, соціальних, політичних умов, рівня економічного розвитку, удосконалення державного управління. Певні норми вже перейняті й діють в Україні, інші перебувають у стадії обговорення. Але варто уваги той факт, що ефективність стратегії боротьби з корупцією визначається не кількістю запропонованих заходів, а їх якістю, тобто спроможністю реально впливати на ситуацію та змінювати її. Тому запозичувати відповідний досвід потрібно вибірково, з урахуванням наявних результатів застосування відповідної норми. Необхідність використання зарубіжного досвіду у сфері боротьби з корупцією в системі державного управління нашої країни зумовлюється ще й тим, що основні закони функціонування чиновницького апарату універсальні і, як свідчить практика, багато в чому не залежать від національної специфіки.

Сьогодні визначити реальні масштаби корупції та ефективність заходів, спрямованих на боротьбу з нею досить важко, а тому, оцінку доцільно проводити не за окремими критеріями, а за сукупністю факторів, зокрема, на основі:

- статистичних даних (вони мають значення для державних органів, зокрема й правоохоронних);
- рейтингового рівня визначеного міжнародними організаціями (наприклад, Transparency International);
- ставлення до цього процесу населенням (є найбільш оптимальним критерієм ефективності роботи влади в цьому напрямі).

Відповідно до статистичних даних МВС України лише за 2016 рік до суду було направлено 2994 протоколів про адміністративні корупційні правопорушення (без повторно направлених). 1900 разів накладено штраф, 765 адміністративних справи – закрито, 26 протоколів про адміністративні корупційні правопорушення були повернуті у зв'язку з неналежним оформленням або з інших підстав. До відповідальності (штраф) притягнуто 1900 осіб (85 державних службовців, 799 депутатів сільських, селищних, міських, районних рад, 537 посадових осіб місцевого самоврядування [2]).

Загалом можна констатувати, що в Україні корупція, в першу чергу створює загрозу фінансовій стабільності, адже вона не протистоїть формальній економіці, а існує в ній, виступаючи природним і закономірним наслідком легальних статусів господарюючих та керуючих суб'єктів. Це підтверджують статистичні дані за 12 місяців 2016 року, які показують, що установлена сума матеріальних збитків за корупційні правопорушення перевищує 4,6 млрд. грн. [2]. Із зазначеного випливає, що посадовці окремих державних структур не просто обслуговують економіку, вони беруть у ній участь, маючи «свою

долю» в економіці. Саме функціонування державно-політичної машини економізоване, тобто підкорене по суті економічній свідомості [3, с. 70].

Transparency International вже в котрий рік відносить Україну до аутсайдерів боротьби з корупцією, розміщуючи її за індексом сприйняття корупції на рівні з Іраном, Казахстаном та Непалом на 131 місці [4]. Таким чином, незважаючи на загальне зниження кількості зареєстрованих корупційних правопорушень і збільшення показників притягнення осіб до відповідальності, загальна кількість корупційних діянь та отриманих від цього матеріальних збитків залишається досить великою, як і рівень сприйняття корупційних явищ населенням.

Враховуючи, що виключний деструктивний характер корупції зумовлений високим рівнем її латентності [5, с. 1] антикорупційна політика повинна стати ключовим елементом у загальнодержавній політиці та бути направленою на зміну ставлення населення до цього явища та на можливість безпосередньо впливати на результати боротьби з ним.

Зважаючи на викладене, сьогодні активно відбувається процес удосконалення механізму запобігання та протидії корупції. Для цього на законодавчому рівні приймаються відповідні нормативно-правові акти. Зокрема, початком реформи спрямованої на зниження рівня корупції можна вважати жовтень 2014 року, коли були схвалені основні антикорупційні закони. Однак, відповідна реформа продовжується і сьогодні, адже на основі вже діючої Антикорупційної стратегії [6] мають бути повністю врегульовані ключові сектори антикорупційної діяльності в нашій державі, зокрема:

- остаточне оформлення системи спеціалізованих антикорупційних органів, відповідальних за антикорупційну політику та запобігання корупції;
- початок активної антикорупційної діяльності відповідних державних органів і реалізація ними превентивних заходів;
- моніторинг реалізації державної антикорупційної політики [7, с. 5].

Важливими вже здійсненими кроками стали:

- прийняття низки антикорупційних нормативно-правових актів та внесення до них змін щодо запобігання виникненню корупційних ризиків (законів України «Про запобігання корупції» від 14 жовтня 2014 року N 1700-VII [1], «Про Національне антикорупційне бюро України» від 14 жовтня 2014 року N 1698-VII [8], Указу Президента України «Про Стратегію сталого розвитку «Україна–2020»» від 12 січня 2015 року N 5/2015 [9] та ін.);
- урізання повноважень окремих органів (зокрема, органи прокуратури в Україні вже позбавлені функції загального нагляду);
- призначення директора та відбір 140-ка детективів Антикорупційного бюро України;

- створення системи електронних закупівель та електронного урядування (наприклад, система PROZORRO дає можливість на основі використання електронних засобів на кожному етапі закупівельного процесу (визначення вимог до претендентів, подання пропозицій, проведення тендерів, здійснення платежів) здійснювати контроль з боку кожного громадянина за державними закупівлями та значно ускладнює можливість виникнення корупційної складової.

Основними неподоланими проблемами у цій сфері, які також зазначені у Законі України «Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014–2017 роки» залишаються:

- пасивне співробітництво України в напрямі налагодження ефективної скоординованої політики щодо протидії корупції серед держав-учасниць Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти корупції від 31 жовтня 2003 року (про це неодноразово зазначали експерти Transparency International-Україна);
- не належне виконання Україною вимог міжнародно-правових інструментів щодо партнерства влади та громадянського суспільства у сфері антикорупційної політики;
- корупціогенність виборчого законодавства, зокрема: недосконалість законодавства щодо фінансування виборчих компаній та політичних партій, відсутність належного правового регулювання щодо запобігання конфлікту інтересів у діяльності виборчих осіб та прозорих засад лобювання [6].

Таким чином, стратегічною метою антикорупційної політики є протидія корупції на всіх рівнях шляхом підвищення прозорості діяльності державних органів, додержання прав і свобод людини й громадянина, створення умов для розвитку економіки, забезпечення європейських соціальних стандартів і добробуту населення, зниження рівня корупції в Україні та усунення причин і умов, які її обумовлюють, забезпечення відкритості та гласності при прийнятті рішень й оприлюднення їх в засобах масової інформації, проведення громадського опитування та обговорення перед їх прийняттям.

Успішна реалізація антикорупційної політики дасть змогу знизити рівень корупції в Україні, підвищити рівень довіри населення до влади, підвищити рівень іноземних інвестицій в економіку держави, а також створити основу для подальшої антикорупційної реформи.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про запобігання корупції: Закон України від 14 жовтня 2014 р. N 1700–VII // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – N 49. – Ст. 2056.

2. Звіт про стан протидії корупції за 12 місяців 2016 року, форма звітності затверджена Наказом Генеральної прокуратури, МВС, Служби безпеки, Міністерства доходів і зборів, Міністерства оборони, Державної судової адміністрації України від 22 квіт. 2013 р. N 52/394/172/71/268/60/ Відомчий документ. [Електроний ресурс]. – Режим доступу: http://mvs.gov.ua/ua/pages/274_Statistika.htm
3. Запобігання та протидія корупції: Навч. посібн. [Текст] / [А. М. Михненко, Р.П. Марчук, А.М. Мудров та ін.]; за ред. проф. А. М. Михненка. – К.: НАДУ, 2010. – С. 360
4. Інформаційно-аналітичний портал / Індекс сприйняття корупції. Transparency International: The Corruption Perceptions Index 2015. [Електроний ресурс]. – Режим доступу: <http://gtmarket.ru/ratings/corruption-perceptions-index/info>
5. Кушнар'єв І. В. Антикорупційна політика сучасної держави: загально-теоретична і порівняльно-правова характеристика: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юр. наук.: спец. 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень» / І. В. Кушнар'єв. – Харків, 2013. – С. 18
6. Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014–2017 роки: Закон України від 14 жовтня 2014 р. N 1699-VII// Офіційний вісник України. – 2014.– N 87.– Ст.2473.
7. Альтернативний звіт з оцінки ефективності державної антикорупційної політики / [Р. Г. Рябошапка, О. С. Хмара, А. В. Кухарук та ін.; за заг. ред. А. В. Волошиної].– К., 2015. – С. 268
8. Про Національне антикорупційне бюро України: Закон України від 14 жовтня 2014р. N 1698-VII // Офіційний вісник України. – 2014.– N 87.– Ст. 2472.
9. Про Стратегію сталого розвитку «Україна–2020»: Указ Президента України від 12 січня 2015 р. N 5/2015 // Офіц. вісник України. – 2015.– N 4.– Ст. 67.

СТАНОВЛЕННЯ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ ЯК СПЕЦІАЛЬНОГО СУБ'ЄКТА ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Андрійченко Н.С.

*викладач-стажист ННІ права
Сумського державного університету*

СБУ як правоохоронний орган спеціального призначення пройшла досить довгий шлях свого становлення. Так, у 1917 році було створено Всеросійську надзвичайну комісію при Раді Народних Комісаріатів (ВНК РНК) щодо боротьби з контрреволюцією